

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

29.04.2022

Терсә авылы

№11

«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл жирлегенә жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл жирлеге территориясендә жирләрен саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьясы нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл жирлеге башкарма комитеты карар бирә:

1. 1 нче кушымта нигезендә «2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл жирлегенә жирләреннән файдалану һәм саклау» муниципаль программасын расларга.

2. Әлегә карарны Тирсә авыл жирлегенә мәгълүмат стендында элп халыкка житкерергә, «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга (<https://www.agryz.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырырга.

3. Әлегә карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Житәкчесе

И. Б. Гыйззәтуллин

Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районының
Тирсә авыл җирлеге
башкарма комитетының
29.04. 2022 № 11
карары белән расланган

**«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль
районының Тирсә авыл җирлеге җирләреннән файдалану һәм
саклау» муниципаль программасы**

2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл җирлеге территориясендә җирләрдән файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программа әзерләү өчен нигез	РФ Җир кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Тирсә авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләнүчесе	Тирсә авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Тирсә авыл җирлеге җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Тирсә авыл җирлеге җирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Срок реализации Программы	2022-2024 еллар
Көтелгән нәтиҗәләр	Җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дүрләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган җирләрен торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм аның тормыш сыйфатын арттыру
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Тирсә авыл җирлеге башкарма комитеты, Тирсә авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Җирләрен саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Тирсә авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Программаны төгәлләштерү кирәк булган саен уздырыла
Финанслау чыганақлары	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты акчалары һәм оешма чаралары исәбеннән башкарыла.
Финанслау күләме	Авыл җирлеге бюджеты: 2022 ел - 3000 сум 2023 ел – 3000 сум 2024 ел – 3000 сум

1. Муниципаль программаны гамэлгә ашыруның тиешле даирәсендә агымдагы халәтнең характеристикасы һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аннан файдалану башка барлык табигый объектлар: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйләнгән. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык шундук килеп чыга яисә якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жимерүгә генә түгел, бәлки бөтен табигый комплексның экологик начараюына да китерә.

«Әгерже муниципаль районының 2022 - 2024 елларга Тирсә авыл жирлеге жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларыннан нәтижәле файдалану һәм аларга идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамэлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр бирә. Табигатьтә бар нәрсә дә үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәжәсез эшләвен бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың бөтенлеген бозуга һәм дисбаланска китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа куллану һәм хужасыз мөнәсәбәт үзе башкарган вазыйфаларны бозуга, табигать үзенчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләрен саклау жирдән нәтижәле файдалану тәмин ителгәндә генә нәтижәле була ала.

Тирсә авыл жирлегенең тотрыклы социаль-икътисади үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик яктан имин яшәү проблемалары хәзерге этапта коры жир һәм жирдән файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәжәсендә жирләрен саклауның һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль, өстәвенә, тулы, комплекслы һәм төпле рәвештә, бүгенге көндә яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буыннар да хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Тирсә авыл жирлеге территориясендә рөхсәтле шәхси файдаланудагы жир кишәрлекләре бар.

Авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр аеруча кыйммәтле санала.

Жирлек территориясендә пассажирлар үзләренең мәдәни-техник торышы буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын да исәпкә алып, табигый көтүлекләр көчле йөкләнеш кичерми. Жирлекнең барлык көтүлекләре диярлек яшеллек белән капланган.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, ләкин стихияле санкцияләнмәгән чүпләкләр, әйләнә-тирә бураларга тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Тирсә авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылыгы һәм открыткалары, хисап тотучанлыгы һәм контрольлеге, нәтижәлеге.

муниципаль программаның максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: жирләрне пычратуны, ярлылануны, деградацияләүне, бозлануны, туфракны һәм туфракны юкка чыгаруны, жиргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмый калудан, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның ундырышылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән гыйбарәт.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтижәлеге күтәрү, жирләрдән нәтижәле файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тәмин итү;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвестицияләү жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, файдаланылмый торган яисә максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган һәм жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану, жирләрнең башка характеристикалары нигезендә файдаланылмый торган жирләрне ачыклау өчен уздырыла.

Өлеге программаны гамәлгә ашыру жирләрне тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә жәлеп итүгә; авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрүгә, шул рәвешчә, икътисадның үз урынын табуга, жирләрне нәтижәлерәк файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатлы характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

2022-2024 еллар программасын гамәлгә ашыру срогы.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы Тирсә авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклау һәм куллану нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ п/п	Чаралар атамасы	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (мең сум)	Башкаручы	Башкару сроклары	Жаваплы затлар
1.	Ерганаclarның өске ярын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
2.	Гомуми таралган файдалы грунт карьерларына инвентаризация үткөрү. Күрсәтелгән органның конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оештыруның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Карьерлардан кулланыучылар	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Хосусый буаларны, гидротехник корылмаларның башка су юлларын ачыклау һәм әлегә корылмаларны конкрет милекчеләрдә булуын тикшерү	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет житәкчесе
5.	Жир файдалануның чикләрен билгеләп, сызыкча корылмаларны, юллар челтәрен, чикләнгән файдалану жирләрен, сыйфатлы күрсәткеләргә билгеләп,	-	Авыл жирлегенә башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет житәкчесе

	күрсәтелгән жир мэгълүматларының бердәм банкын төзү һәм алып бару				
6.	Тирсә авыл жирлегенең торақ пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Авыл жирлеге бюджеты: 2022 ел - 3000 сум 2023 ел – 3000 сум 2024 ел – 3000 сум	Авыл жирлегенең башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре белән зарарландан яклау һәм зарарлы организмнардан яклау чараларын үткәрү	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) төрләрен деградацияләүгә, пычратуга, чүпләүгә, бозуга дучар булган жирләрне яхшырту һәм торгызу	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар